תורה אור

*ת"ר כבשי עצרת אין מקדשין את הלחם אלא בשחיטה כיצד שחטן לשמן וזרק דמן לשמן קדש הלחם שחטן שלא לשמן וזרק דמן ס] שלא לשמן לא קדש הלחם שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן הלחם קדוש ואינו קדוש דברי רבי רבי אלעזר בר' שמעון אומר לעולם אינו קדוש עד שישחוט לשמן ויזרוק דמן לשמן: מאי טעמא דרבי דכתיב ואת האיל יעשה זבח שלמים לה' על סל המצות למימרא דשחיטה מקדשא ור' אלעזר ברבי שמעון יעשה עד שיעשה כל עשיותיו ורבי נמי הכתיב יעשה אי כתיב זבח יעשה כדקאמרת השתא דכתיב יעשה זבח במה יעשה בזביחה ורבי אלעזר בר' שמעון הכתיב זבח ההוא מיבעי ליה לכדרבי יוחנן דאמר ר' יוחנן הכל מודים שצריך שיהא לחם בשעת שחיטה. מאי קדוש ואינו קדוש אביי אמר קדוש ואינו גמור רבא אמר קדוש ואינו ניתר, נ] מאי בינייהו איכא בינייהו למיתפס פדיונו לאביי לא תפיס פדיונו לרבא תפיס פדיונו בשלמא לרבא היינו דאיכא בין רבי לר' אלעזר בר"ש אלא לאביי מאי איכא בין רבי לר' אלעזר בר' שמעון איכא [בינייהו] ג] לאיפסולי ביוצא בעא מיניה ר' שמואל בר רב יצחק מר' חייא בר אבא ד] כבשי עצרת ששחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן אותו הלחם מהו באכילה אליבא דמאן אי אליבא דר' אלעזר בר' שמעון ה] האמר זריקה היא דמקדשא אליבא דרבי בין לאביי בין לרבא ו] קדוש ואינו ניתר הוא ז] אלא אליבא דהאי תנא דתני אבוה דר' ירמיה בר אבא שתי הלחם שיצאו בין שחיטה לזריקה וזרק דמן של כבשים חוץ לזמנן ר' אליעזר אומר אין בלחם משום פיגול רבי עקיבא אומר יש בלחם משום פיגול אמר רב ששת הני תנאי ח] כרבי סבירא להו דאמרי שחיטה מקדשא מיהו ר' אליעזר לטעמיה דאמר *אין זריקה מועלת ליוצא ור"ע לטעמיה דאמר זריקה מועלת ליוצא

דתנן

אין מקדשין את הלחם אלא בשחיטה · מפרש מפ' ס] לקמן: קדש הלחם · ולא תפיס פריונו בקדושת שתי הלחם אלא בקדושת שאר י] (קדושת) הלשכה וכה"ג יליף לה מקרבנו על זבח יא] (תודה) מגיד שאם שחט שלא לשם תודה לא קדש לחמו, וכבשי עצרת דמקדשי לחם, מתודה ואיל נזיר יב] גמרינן: קדוש ואינו קדוש · מפרש יג] לקמן: ואם שאיל · איל נזיר: יעשה זבח שלמים לה' על סל המצות · אלמא זביחה איל מקדשא לסל ומיניה גמרינן לכבשי עצרת: אי כתיב זבח יעשה · משמע אע"ג דזבח בעי עשייה אחריתי: הכל מודים · אפילו ר' אליעזר דאמר זריקה עיקר מודי דצריך שיהא לחם בשעת שחיטה ואי לא הוה בשעת שחיטה לא מקדשא ליה זריקה: ואינו גמור · מפרש יד] לקמן: ואינו ניתר · לכהנים: מאי בינייהו · כלומר כיון דאמר אביי אינו גמור כל שכן דאינו ניתר והא ממעות תרומת הלשכה בא טו] וזריקה דם לא הוי לשמה דהשתרייה (א) באכילה ואינו גמור" דאמר אביי למאי הלכתא: לאביי לא תפיס פריונו · בקדושת שתי הלחם ואם רצה מצנה המעות לשאר קרבנות צבור: לרבא · דאמר קדוש גמור תופס פריונו ויצא לחולין והא דאמר לקמן (דף ק:) "מנחות אין להם פדיון לאחר שקדשו בכלי: אלא לאביי · דאמר לא תפיס פריונו: מאי איכא בין רבי לר' אלעזר יקדוש דה"ד למאי הלכתא הא לא תפיס פריונו ולתרוייהו אסור באכילה: לאיפסולי ביוצא · לרבי דאמר קדוש קצת בשחיטה אם יצא נפסל שאפי' זרקו טז] לשמן נמי אסור באכילה יז] לרבי אלעזר דאמר שחיטה לא מקדשא אין נפסל ביוצא דאינו קדוש יח] אם יצא בין שחיטה לזריקה ואם אחר כך זרק לשמן כשר · (ג) יט] וקדוש גמור הוא · דכל שכן לרבא כיון דקדשתן שחיטה קדושת הגוף גמורה לא כ] נפיק תו לחולין ובפ"ק דפסחים (דף יג:) נמי אמר הכי לרבי דאמר שני דברים המתירים מעלים זה בלא זה [א] לא כן] נפיק לחולין ור' אלעזר דאמר אינו קדוש פריק ליה ונפיק לחולין וכיון דנפיק לחולין פ"ה פריה על כרחך פריונו נתפס · נפיק נראה לר"י ז"ל ועוד כגון הוא לאביי תפיס פריונו ולרבא לא תפיס פריונו לאביי דאמר אינו גמור פדיון לא חלה עליו קדושת הגוף גמורה ואכתי שייך ביה פדיון ומה דקדשתיה שחיטה במקצת דלא נפיק לחולין ומיהו אכתי מחוסר גמר קדושה ושייך ביה קדושת דמים לתפוס פריונו בקדושה לרבא דאמר קדוש גמור קדושת הגוף לא שייך ביה פדיון ואם כתפיס מעות בפריונו אין נתפסין דכיון דאינו יוצא מקדושה כלל אינו קדושה חלה בפריונו: בשלמא לרבא · דאמר לרבי לאו בני פדיון נינהו דאקדשינהו שחיטה: היינו דאיכא בין רבי לר' כא] אלעזר · דלר' כב] אלעזר אינו קדוש כלל קדושת הגוף אלא קדושת דמים שניקח מתרומת הלשכה ונפיק לחולין ותפיס פריונו ככל קדושת דמים: אלא לאביי דאמר לרבי נמי תפיס פריונו וכל שכן לר' כג] אלעזר מאי איכא בין רבי כד] לר' אלעזר: איכא בינייהו לאיפסולי ביוצא · (לרבי) מיפסל ביוצא, אם יצא לא יהא כשר לשחוט עליו כבשים אחרים (לר' כה] אלעזר) לא מיפסל ביוצא, שלא ירדה לו קדושת הגוף אלא קדושת דמים ואין יוצא פוסל בה והכשר לשחוט עליה כבשים אחרים, וזה שפירשתי שאינה קדוש גמור (ג) הוא לפרישנא לעיל: סבר זריקה מקדשא · והא, אפילו קדוש לא הוי, כל שכן דאסור באכילה: בין לאביי בין לרבא קדוש ואינו ניתר · דכיון דאמר אביי אינו גמור כל שכן דאינו ניתר: חוץ לזמנו · כלומר על מנת לאכול מן הכבשים חוץ לזמנו: הני תנאי · ר' אליעזר ור' עקיבא: שחיטה מקדשא כו] · והאי בהו פסול יוצא: אין זריקה מועלת ליוצא · הלכך לא קבעתיה ללחם בפיגול דהא כבר פסול הוא ואמר בפ"ק (לעיל דף יג:) אין פיגול במקום פסול: וזריקה מועלת ליוצא כז] · דפסול מחמת דבר אחר הוא כדמפרש בשילהי פ"ק (סס) (כס):

קדשים

עד שישחוט לשמן ויזרוק דמן לשמן · תימה למה לי זריקה הא פ"ק דפסחים (ד' יג:) מסקינן דר' אלעזר בר' שמעון סבר לה כאבוה דאמר כל העומד ליזרק כזרוק דמי ומיהו ריב"א זריקה שלא לשמה גריעה מנשפך דם וקשה דלקמן פ' המנחות והנסכים (ד' קב:) מוכח דאע"ג דנעשה פסול בזריקה שזרק על מנת לאכול חוץ לזמנו אמר כל העומד ליזרק כזרוק דמי והכי איתא בגמ' התם לא דפיגל בשחיטה ומקשה אבל פיגל בזריקה מאי הכי נמי דמשמע דמותר אוכלין ס' יש לחלק דשלא לשמה עוקר הקרבן ועושהו קרבן אחר ב] אי נמי הכא נמי בעי נ] למימר ויהיה ראוי לזריקה: **ואת** האיל יעשה זבח שלמים · אין לפרש דיליף הכא מדאיתקש לחמי תודה לשלמי נזיר כדילפינן פרק התודה (לקמן ד' עח·) שלמיו לרבות שלמי נזיר למעוטי קבין ירושלמיות ושתי הלחם נמי איתקש ללחמי תודה כדדריש נמי התם מהביאו שכל מה שאתה מביא כזה לא ליתא דא"כ הוה ליה למד מן הלמד ואע"ג דהוה ליה סימנו ודבר אחר איכא למימר דלא ילפינן בסוף איזהו מקומן (זבחים דף מ·) ופ' התודה (לקמן דף עח·) אלא גלוי מילתא בעלמא הוי וילפינן שפיר ומיהו קשה דא"כ אמאי איצטריך קרא בתודה נא] על חלות לחם חמץ יקריב קרבנו על זבח מלמד שאין הלחם קדוש אלא בשחיטת הזבח והוא ר' אלעזר בר' שמעון דדריש כל עשיות גבי התודה לא כתיב עשיה וגבי תודה נמי פליג כדאי' פ"ק דפסחים (דף יג:) ובתוספתא דזבחים וי"ל דהוה אמינא מדקרייה רחמנא שלמים דלא מקדשי לחם נב] כי שלמים ונזיר נמי לא הוי בלא קרא כמו גבי תודה משום דקרייה רחמנא שלמים ולר"א בר"ש נמי כיון דגלי קרא בנזיר דבכל עשיות הקידוש תלוי הוא הדין בכולהו: **במה** יעשה בזביחה · תימה דבפ"ק דזבחים (דף ה·) דריש מכאן שיהו בעלים ודריש לכל עשיות נמי דלא כר"א בר"ש וי"ל דהאי שמעי' שפיר מהתם ול"ש לרבי מנא ליה נג] שיהו בעלים ול"ע: **שיהא** לחם בשעת שחיטה · תימה הא משעת תנופה בעי לחם נג] ואע"ג דלא מעכב ראוי מיהא בעינן ועוד שמא אתא למימר דבשעת שחיטה בעינן שיהא בפנים נד] אע"ג דכבר ביוצא: **בקונטרס** גרס ובכתוב בספרים נמי גרס הכי לאביי לא תפיס פריונו לרבא תפיס פריונו ופי' לאביי לא אלימא קדושתא סלי הלי שיהא נפדה וכה"ג איכא קלא פ"ב דבכורות (דף טו·) גבי ולדות בעלי מומין כגון גריסה הכי ליעבד ליקרבינהו מכח קדושה דקרייה אחין ליפרקינהו לא אלימי למיתפס פריונן והשתא בעי לאביי מאי בינייהו כיון דלרבי לא אלימי קדושתא כל שכן לר"א בר"ש וקשה דלאביי נמי ליבעי איכא דרבי מה בין שוחטן לשמן לשוחטן שלא לשמן דכ"ש דלא אלים למיתפס פריונו דהא לר"א בר"ש לא מהני שחיטה מידי ותנ"ה לא תפיס פריונו והא דבפסחים (דף יג·) משמע איפכא דלרבי לא תפיס ולר"א בר"ש תפיס ולקמן (דף מח·) נמי לר"א בר"ש פוקן בתוך והוא דהוי כי אין תנופה [נ] וקדושת אטר לא קדים אלא קודשם פה ומיפריק אבל הכא [דאיכא שחיטה ותנופה ותנור] להכי לא מיפריק וכדפרישים לעיל ופי' הקונט' דפי' לאביי נפדה ולרבא אינו נפדה נה] ל"ע [ד]דתחילה פי' לרא"ב"ש אינו קדוש כלל ונפיק לחולין לגמרי ולבסוף פירש וכ"ש לרא"ב"ש ופירושו (ל"ד) לאביי קדוש שפי דאלים דלא נפיק [לחולין ולרא"ב"ש נפיק לחולין] ויסק יותר גירסא אחריתי ומיהו גירסת הקונטרס נכונה לאביי תפיס ולרבא לא תפיס והשתא איכא בינייהו במקומות אחרים ודחקו לאשכוחי הכא מאי בינייהו:

דתנן

רבינו גרשם

דכתיב ואת האיל יעשה זבח שלמים לה' על סל המצות לומר דזביחה מקדשת לסל המצות · והכא נמי גבי כבשי עצרת · קדוש ואינו גמור שאינו ראוי לאכילה ורבא אמר קדוש גמור ואינו ניתר באכילה · לאביי דאמר ואינו [גמור] לא חמירא קדושתיה לתפוס פריונו שיהא קדוש כמותו: בשלמא לרבא היינו דאיכא בין רבי לר"א בר"ש דלרבי דאמר קדוש לתפוס פריונו ואינו קדוש שאינו ניתר באכילה · ורבי אלעזר ב"ר שמעון דאמר אינו קדוש דאפי' פריונו לא תפיס: איכא בינייהו לאיפסולי ביוצא לרבי דאמר שחיטה מקדשא אם יצא הלחם בין שחיטה לזריקה נפסל · לר' אלעזר ב"ר שמעון לא מקדש ולא מפסיל ביוצא דאי אהדריה ועיילה לגאי קדוש: וזרק הדם של כבשים על מנת לאוכלן לשתי הלחם ובשר חוץ לזמנן ר' אליעזר דאמר אין בלחם משום פיגול לטעמיה דאמר אין זריקה מועלת לחייבו משום איסור יוצא דהואיל ויצא לפני זריקה ולא משום פיגול נמי:

עין משפט נר מצוה

קיא א מיי' פ"ח מהל' פסה"מ הלכה יג:

קיב ב מיי' שם הל' יג:

שיטה מקובצת

זריקה דשלא לשמו להתיר הבשר באכילה וא"ת מותר הכבשים לא על לשם תודה הוי ליה כאלו אבדו ואמרי' לעיל אבדו הכבשים אבדו הלחם וי"ל דהא דאמרינן אבד הלחם היינו דלא הוי הא לחם להביא עם הכבשים אחרים שצריך לשחוט משום דהוזקקו זה לזה בשחיטה מיהו מיבעיא ליה אם משתרי הלחם באכילה כמו הכבשים דחשבינן ליה ללחם כגופא דזיבחא וכי היכא דמתניא זריקה שלא לשמה להתיר הבשר באכילה הכא נמי מתניא להתיר הלחם באכילה: [עד כאן מהר"ח] וא"ת כיון שזורק שלא לשמה הוי ליה אבד הכבשים שאינן צריכין עוד ללחם וא"כ הוי ליה אבד לחם כמו ביוצא [וי"ל] דודאי פשיטא שלא יהא עוד עליהם תורת שתי הלחם ולא יצאו ציבור חובתם אבל מבעיא אם שחיטה שלא לשמה מתרת הלחם לאכילה בעלמא כמו שהיא מתרת הכבשים לאכילה וא"ת ולר"א דאמר אין בלחם משום פיגול משמע אבל כבשים יש בהם משום פיגול ואמאי הא אבד הלחם וא"כ אבדו הכבשים ולא הוי קרבן מתירין כמנחות וי"ל דודאי יש בבשר משום פיגול אם זורקה שלא לשמה